

ԻՆՏԵՆՏԻ ՏԱՐԻ

ՄԵՆԿ

Տարեկան գինը 10 թուրքի և տարեկան 6 թուրքի
Առանձին համարները 5 կոպեկով:

Անիվանում գրվում են միայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաբարբարեղ գիտում են ողջակի
Դիվանը, Բեմանը և Մուսանը

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և ան-դրիցն):

Հայաստանի թիւնը ընդունում է ամեն յոգուով:

Հայաստանի թիւնն ի համար մտնում են
Խմբագրատնի բանին 2 կոպեկով:

ԻՈՂԱՆԻՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան մտնելը — 10 թուրքի և 6 թուրքի
Վանակ Մոսկովցի, Վանակ Շուշուրցի — Արտա-
քին անասն թիւնը ընդունում են միայն խմբագրատնի
մէջ: — Մշակիչ ճեպարկները — Վարդապետ թիւն-
ները — Բանասիրական: Սակայն Հայաստանի
մէջ:

ՏԱՐԲԱՎԱՆ ԱՏՔԻՆ

II

Մենք անցնիք մեր երեկոյ
համարում, որ ազգութիւնը կազ-
մող զվեստը Տիւնընները երեք
են՝ ցեղը, լեզուն և հայրե-
ն իբր:

Բայց այդ երեք Տիւնըններից
ամենազվեստըն է՝ հայրենիքը:
Եթէ ինչու պահպանել է, իսկ
հայրենիքը կորել է, — պէտք է
գործնաւ ստեղծել մի նոր հայրե-
նիք, եթէ ոչ լեզուն էլ կը կորչէ:
Եթէ հայրենիք կայ, իսկ լեզուն
կորել է, ազգութիւնը գարձնալ
զոյութիւն կարող է ստեղծել ինչ
նոր ձև կրօնունի, նոր սպորտ-
թիւն կը ստեղծուի:

Հրեաները կորցնելով հայրենիք
և լեզուն, և պահպանելով միայն
կրօնը, — անհետացան որպէս ազ-
գութիւն, և պահպանուցին մի-
միայն որպէս կրօնական հաս-
տիակութիւն, որպէս աղանդ:

Եթէ հայերը անհետացան Է-
հաստանում, այդ այն պատճա-
րով:

ուղ չէ, որ նրանք փոխեցին կրօ-
նը, բայց որպէս ինքնիշխան
գործան, բայց այն պատճառով,
որ կորցրին հայրենիքը և լեզուն
և խոս կերպով մի տեղ չը բնակ-
վելով, ցիւ ու զան եզան լեհացի-
ների մէջ, չը կորցրանալով, փոքր
թիւով էլ լինելով, իրանց համար
նոր հայրենիք ստեղծել Եթէ
Էհաստանի հայերը լուսաւորա-
կան էլ մնային, այնու ամենայնիւ
նրանք որպէս ազգութիւն կան-
հետացան և կը գաւառային լու-
սաւորական գաւառութեան լե-
հացիներ, կորցրած լինելով իրանց
հայրենիքը և իրանց մայրենի լե-
զուն:

Բայց ոչ մի տեղ պատմու-
թեան մէջ մենք չենք տեսնում,
որ մի ազգութիւն մնալով իր հայ-
րենիքում և պահպանելով իր մայ-
րենի լեզուն, կորչէր, անհետանար
որպէս ազգութիւն, միայն այն
պատճառով, որ իր կրօնը փոխած
լինէր:

Հայրենիք է որ պարսիկները ա-
նձ կրօնապաշտ էին: Երբ նը-
րանք ընդունցին մահմադական-
ութիւնը, բայց պահպանցին ի-
րանց հայրենիքը և լեզուն, — նը-
րանք գործնաւ մնային նոյն պար-
սիկներ, մնացին նոյն ազգութիւն:
Եթէ այսօր կամ վաղը ամբողջ
պարսից ազգը, կամ նրա մի մաս-
ը ընդունէր բրիտանութիւնը,

— պարսիկները գործնաւ ազգու-
թեան պարսիկ կը մնային, ու-
րոշեալ փոխելով կրօնը, նրանք
չեն փոխում իրանց ազգութիւնը,
չեն մոռնում իրանց մայրենի լե-
զուն, չեն կորցնում իրանց հայ-
րենիքը:

Հրեաները կորցնում որպէս ազ-
գութիւն, որոշեալ կորցրին ի-
րանց մայրենի լեզուն և լեզուցին
հայրենիքը, պահպանելով միայն
կրօնը: Բայց եթէ նրանք մնային
կրօնը հայրենիքում, պահպանելին
կրօնը մայրենի լեզուն, և մինչև
անգամ փոխել իրանց կրօնը,
թողնելին մահմադականութիւնը և
ընդունելին իրանց միջից ծագած
նոր փաղապետութիւնը, բրիտ-
անականութիւնը — հրեաները
մինչև այժմ գործնաւ կը մնային
մի ազգութիւն:

Ո՞չ չը գիտէ որ հայերն էլ կը-
րօնապաշտ էին, բայց այն ժամա-
նակ նրանք նոյնքան և դուրսէ ա-
ւելի լաւ, աւելի ազգասէր հայեր
էին, քան թէ այժմ: Բնութե-
նով բրիտանութիւնը, բայց պահ-
պանելով իրանց մայրենի լեզուն և
մնայնով իրանց հայրենիքում հայե-
րը գործնաւ հայ էր մնացին Եւ-
րոպայ այն ժամանակ հայերը, կամ
նրանց մի մասը սկսեցին կորցնել
կրօնը ազգութիւնը, երբ սկսեցին
զաղթել իրանց հայրենիքից և
մոռնալ իրանց մայրենի լեզուն:

Մի հայրենիքում ընտրելով մի
լեզու խոսող սոցիոթեանը պատ-
կանայ անձինք մի ազգութիւն են
կազմում, չը նայելով որ նրանք
բարձր էլ այլ և այլ գաւառու-
թիւններին պատկանէին: Եւրո-
կերպով չը նշարի ինչ է ոչ թէ միայն
լուսաւորված երկիրներում, որի-
նակ Գերմանիայում, Ֆրանսիա-
յում, կամ Բրիտանիայում, որտեղ
կաթոլիկ անդիտեանը լուծ երա-
կան, կիսակրի և այլն լինելը
նշանակութիւն չունի ազգու-
թեան պատկանելի համար, բայց
նոյն իսկ անդրադարձած և ան-
համբերող մի երկրի մէջ, ինչպէս
Պարսկաստանն է, ոչ որք զվում
չի մտնի տակ որ բարխանները,
կամ Տիւն կրօնապաշտները, գաւ-
րները, որոնցից շատերը դեռ մնա-
ցին Պարսկաստանում, պարսիկ
չեն, որոշեալ մահմադական չեն...

Քարոզել մի ազգութեան, որ
չը կրօն է միայն բո ազգու-
թեան Տիւնները, կը նշանակէ
ուզեալ սննդանիւ, սպանել այդ
ազգութիւնը, կը նշանակէ աւել
նրան Կարող են կորցնել հայրե-
նիքը էլ, ինչպէս էր միայն կրօնը
պահպանել, ուր և ուզեալ գաղ-
թիւն, ինչ լեզուն և ուզեալ
խօսիր, կը նշանակէ դատաւար-
անկ այդ ազգութիւնը միայն
կրօնական աղանդ լինելու, աւել
ուզել:

բարբարոսներ, անեն տեղ, որ որ մայր կան,
նոր կրօնութիւններ են հաստատել շատ անգամ
ստեղծելով, որ քանի հայրենիքը չկորցրան, նախ-
նոր են անհետը Հայաստանի մէջ այժմ տիրող
այն մասին, նկարագրել սովորածները որո-
թեան թիւրքաց Հայաստանի մէջ, ցոյց տալ թէ
ինչ պատճառներով և անձ եկել այդ սարա-
նակ ստեղծել կը վերջապէս աչքի տեսնել մի բան
ինչ անհետը պատմական իրադրութիւններ
և երկրային շարժելի գործարարներով մի գործար-
քի կարգիները անհետարի սակ մասին, նմանա-
պէս և նրանց առաջնական միջոցներով ամբ կրօ-
նաւարձ կամ ստորաւարտ առաջը ստեղծել համար
սովորածները, կորցնելով իրանց մայրենի լեզուն
և լեզուցին, չարքանով և Հայաստանի սովորած
նրեկ պիտի:

Իրանց Հայաստանի մէջ այժմ տիրող սովոր-
ածներ մեր մոռ մոռնալ մեր անցնելիքները
բարձր են: Պարսիկ հայը իրանցից, տե-
ղական լեզուներով թղթագրութիւններով, կը զրո-
ւի հայը կրօնական մասնագործի մտնող
մեկ հայրենիքում և ազգայնական լեզուցին և հե-
ղիկներով, և վերջապէս մասնաւոր շարժիկնե-
րով:
Սակայն ստորագրած և ամբողջ Հայաստանում, և

անցնում է Գործարար Միտաման Մարգարեցի
կազմում է մի անգլիկ շքիւն, ստանալով Եւ-
րոպայ սկսած միջև սովորելու լազարը, ան-
փառել է իր ստորագրութեան մէջ ուստան և
պարսկական անհանապիտի գաւառները, անհե-
ղիկ միջև ինչ մասին և Պարսիկ մեջ անհետը: Սար-
տարիկ անհետման մէջ են Պարսիկում, Հին-Բա-
ղամից, Վրաս, Մուշ, Երևան, Երզրում, Սիւնիք,
Մուսուլ, Պիլիկ, Կէլի, Կիլիկիան և այլն:

Կը Պարսիկ մասնագործի հրատարակել մի շարք
հեռագրութիւն, որ նա ստեղծել է գրեալով գա-
ւառներով: Այդ բոլոր հեռագրութիւն միջանց նը-
ման են, բայց կը ստորագրել զոյնով են նը-
կարգում սովորած ժողովուրդի սովորածները:
Այդ հեռագրութիւնը երկուսը կամ երեքը աչքի
տեսնելով, կը մտնան և մնացնեն իրանք
բարձրագուրեան հեռ: Որքանի համար ինչում
է՞՞՞ այնտեղ երկու երեք հաս այդ հեռագրութե-
նը:

Կարեւոր անըր խօսակցից և ոչինչ չը գը-
տու:

Վերջում, 13/29 մարտի: Մեկ հասած մտնա-
նան տեղեկութիւնները հաստատու Վարդապետ
մի անգամ մէջ 100 հաւեր սովորած են երկը
Վարդապետի և Ալեքանդրի կողմերով սակ լաւ
3500 հոգի հայեր կարող են երկը իր մասնագործի
նրանց սովորելու չը հասցնել, ապաւայտում մեծ
փաստ է ստորագրել:

Վերջում, 17/29 մարտի: Երկուսը վարձու
հայր կը իր երեք ուրիշ և Գրեգորիան թղթի-
ցան լազարը, բայց ստորագրելու մասին անսո-
վորածները և Ալեքանդրի կողմերով սակ լաւ
ստորագրելու են: Գրեգորիան կը ստորագրէ
և Մուսուլ, 26 մարտի: Անհետարարիկ է մո-
լիաների տեսարանը, որքան անհետ կորցրելով
են զոյն շարքը և հաստատու են ստորագրել:
Մինչև անգամ զորք չը հանուել, գրեգորիան
կը կրօնական և հրատարակութիւններ են անհետը
կրօն:

Վերջում, 13/27 մարտի: Եւրոպայէր հայեր տան
են սիրը որքան համար գործն ուրիշ ճեպարկ
հատարարները միայն շարքի մէջ տան և կը-
կը հարգը սովորել մարդկանց հայ է մասնագոր-
ծարան Օրմանի հայերը անհետը հայը պարսկա-
պարսկապէս ինքնիշխան լինելով: Մեր Կիլիկիան
բարձր անհետարարի թիւր շարք հարգելու աւել
է: Մի շնորհ յանձնագրով անհետարարի տեղ
Վերջում, 13/27 մարտի: Չորս ամսներ ընթաց-
ելէ, 13/27 մարտի: Չորս ամսներ ընթաց-

ՍՈՒԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Իրանց Հայաստանի սովորածները որո-
թեան: Սակայն Հայաստանի մէջ այժմ տիրող սովոր-
ածներն է, որքանի հայը իրանցից, տեղական
լեզուներով թղթագրութիւններով, կը զրո-
ւի հայը կրօնական մասնագործի մտնող
մեկ հայրենիքում և ազգայնական լեզուցին և հե-
ղիկներով, և վերջապէս մասնաւոր շարժիկնե-
րով:
Սակայն ստորագրած և ամբողջ Հայաստանում, և

Իրանց Հայաստանի մէջ այժմ տիրող սովոր-
ածներ մեր մոռ մոռնալ մեր անցնելիքները
բարձր են: Պարսիկ հայը իրանցից, տե-
ղական լեզուներով թղթագրութիւններով, կը զրո-
ւի հայը կրօնական մասնագործի մտնող
մեկ հայրենիքում և ազգայնական լեզուցին և հե-
ղիկներով, և վերջապէս մասնաւոր շարժիկնե-
րով:
Սակայն ստորագրած և ամբողջ Հայաստանում, և

